

Viltskadestatistik 2003

VERSIONER AV VILTSKADESTATISTIK 2003	3
INLEDNING	4
DELOMRÅDEN I STATISTIKEN	5
ROVDJURSFORUM	7
TAMDJUR	7
OM STATISTIKEN	7
BEVILJADE BIDRAG OCH ERSÄTTNINGAR 2003	8
SKADOR PÅ TAMDJUR 2003	10
HUND	19
OM STATISTIKEN	19
ERSÄTTNINGAR 2003	20
SKADOR PÅ HUNDAR 2003	22
GRÖDA	24
OM STATISTIKEN	24
BEVILJADE BIDRAG OCH ERSÄTTNINGAR 2003	24
FISKE	28
OM STATISTIKEN	28
BEVILJADE BIDRAG OCH ERSÄTTNINGAR 2003	28

Versioner av Viltskadestatistik 2003

Detta är version 1.1.

Version	Utgivningsdatum	Förändring
1.0	2004-06-18	-
1.1	2004-06-24	Förtydliganden i avsnitten <i>Inledning</i> , <i>Tamdjur</i> och <i>Hund</i> . Ingen förändring av statistik eller kartor har skett sedan version 1.0.

Den här rapporten kan beställas från Viltskadecenter, Grimsö forskningsstation, 730 91 RIDDARHYTTAN, 0581 - 920 70, 69 73 35. Den kan även laddas ned som pdf från Viltskadecenters hemsida: www.viltskadecenter.se

Inledning

Staten får i mån av tillgång på medel lämna bidrag för att förebygga skador av vilt och ersätta inträffade skador. Detta regleras i *Viltskadeförordningen* (2001:724) samt *Viltskadekungörelsen* (NFS 2002:13) och *Naturvårdsverkets föreskrifter och Allmänna råd om inventering samt bidrag och ersättning för rovdjursförekomst i samebyar* (NFS 2002:15). Grundprincipen är att viltskador så långt som möjligt ska förebyggas. Bidrag och ersättningar för viltskador utgår endast för vilt som inte får jagas under allmän jakttid.

I budgetpropositionen anger regeringen vilka medel som får användas för viltskador. För år 2003 var det 87,5 miljoner kronor som fördelades till myndigheterna Sametinget (50,5 miljoner) och Naturvårdsverket (37 miljoner). Sametinget fördelade medlen till landets 51 samebyar och Naturvårdsverket fördelade sin del till länsstyrelserna. Pengarna ska av länsstyrelserna användas för bidrag till genomförande eller utveckling av skadeförebyggande åtgärder, information och utbildning om förebyggande åtgärder, utvärdering av skadeförebyggande- och informationsåtgärder, verksamhet som rör de besiktningsmän som länsstyrelsen anlitar för bland annat besiktningar av skador (läs mer om besiktningsmännen under *Delområden i statistiken* nedan) samt till ersättning för uppkomna skador. Skadegörare är exempelvis säl som orsakar skador på fisk, tranor och gäss som skadar gröda samt björn, kungsörn, lodjur och varg som skadar och dödar tamdjur.

Fördelningen av ersättningen till samebyarna baseras främst på förekomsten av de fem rovdjursarterna björn, järv, kungsörn, lodjur och varg i samebyarna. Sametinget fördelar även medel till samebyarna för deras medverkan i inventeringen av de stora rovdjuren.

Viltskadecenter sammanställer årligen nationell statistik över de fredade arternas skador på främst tamdjur (ej ren) och gröda. I denna rapport redovisas länsstyrelsernas användning av medel under 2003 till bidrag för åtgärder som syftar till att förebygga skador av fredat vilt och ersättningar för uppkomna skador¹. För skador på tamdjur och hundar redovisas också

¹ För Sametingets fördelning av bidrag och ersättning till samebyarna hänvisas till Sametinget (Adolf Hedinsvägen 58, 981 33 KIRUNA, tel. 0980 – 78030, www.sametinget.se).

skadornas storlek i form av hur många tamdjur och hundar som angripits av stora rovdjur. Rapporten innehåller också trender för perioden 1997 – 2003.

Delområden i statistiken

Redovisningen av viltskadestatistiken är indelad i fyra delområden:

1. *Tamdjur*
2. *Hund*
3. *Gröda*
4. *Fiske* (tidigare benämnt *Säl*).

I delområde *Tamdjur* redovisas bidrag till åtgärder som syftar till att förebygga skador av fredat vilt på tamdjur, ersättningar för uppkomna skador på tamdjur orsakade av rovdjur samt mängden skador på tamdjur (antalet tamdjur som dödats, skadats eller försvunnit i samband med rovdjursangrepp). Redovisningen omfattar endast skador som berättigar till ersättning från länsstyrelserna, det vill säga skador på tamdjur (till exempel får, get, nöt, häst) som bedöms vara orsakade av björn, järv², kungsörn, lodjur eller varg. Ersättning för skador på hägnade vilda djur (t ex hjort) får inte lämnas. Redovisningen omfattar inte bidrag och ersättningar inom rennäringen. Skador och ersättningar för hundar redovisas i delområde *Hund*.

Bidrag till åtgärder som syftar till att förebygga skador av rovdjur på tamdjur går oftast till uppsättning av rovdjursstängsel kring beteshagar. De vanligaste stängseltyperna är fem- eller sextrådiga elstängsel eller fårnät kompletterat med två eltrådar³. Bidrag ges oftast bara till materialkostnaden, men ibland även till en del av arbetskostnaden. Bidrag har även givits till olika former av förändrad djurskötsel.

För att ersättning för tamdjur som angripits av rovdjur ska utgå måste skadorna besiktigas av en besiktningsman som är utsedd av länsstyrelsen. Vid besiktningen gör besiktningsmannen en bedömning av döds- eller skadeorsaken utifrån hur tamdjuret är angripet och utifrån spår och tecken i omgivningen. Länsstyrelsernas besiktningsmän har av Viltskadecenter fått särskild utbildning i detta. Döds- eller skadeorsaken vid misstänkta rovdjursangrepp har ibland visat sig vara andra orsaker som t ex

² Inga skador av järv på nämnda tamdjurslag finns dokumenterade för perioden som redovisningen omfattar (1997 – 2003).

³ Läs mer i Viltskadecenters faktablad ”Att förebygga rovviltsskador med olika typer av stängsel”.

olyckshändelse eller sjukdom. I många fall är orsaken svår att fastställa exakt och därför anges den på en sannolikhetskala från 0 till 100 %. Om orsaken bedöms till viss sannolikhet vara rovdjur bedöms även på en sannolikhetskala från 0 till 100 % vilken rovdjursart som kan ha gjort angreppet. Många länsstyrelser har valt att ge ersättning om orsaken till skadan bedömts vara rovdjur till en sannolikhet av minst 50 % och rovdjursarten till en sannolikhet av minst 50 % är en av de fredade arterna (björn, järv, kungsörn, lodjur eller varg).

I delområde *Hund* redovisas ersättning för uppkomna skador av rovdjur på hundar samt mängden skador på hundar (antalet hundar som dödats, skadats eller, i sällsynta fall, försvunnit i samband med rovdjursangrepp). I dagsläget utbetalas inga bidrag till skadeförebyggande åtgärder som förebygger skador av rovdjur på hundar. För att ersättning för hundar som angripits av tamdjur ska utbetalas av länsstyrelserna gäller samma principer som för tamdjur (se ovan).

I delområde *Gröda* redovisas bidrag till åtgärder som syftar till att förebygga skador av fredat vilt på gröda inom jordbruket och ersättningar för uppkomna skador på gröda. De vanligaste typerna av förebyggande åtgärder är olika typer av skrämselfåtgärder mot gäss och tranor (t ex gasolkanoner, flaggor, skrämmor) eller inmatning för att avleda gäss och tranor från odlingar⁴.

Även skador på gröda ska besiktigas av en besiktningsman utsedd av länsstyrelsen för att ersättning ska kunna utbetalas. Vid besiktningen bedömer besiktningsmannen storleken på skördebortfallet som orsakats av fredat vilt samt vilka arter som orsakat bortfallet. I en del fall har flera arter orsakat skadan, varvid respektive arts andel av skadan bedöms. Storleken på skördebortfallet ligger sedan till grund för ersättningens storlek. Besiktningsmännen utbildas av Viltskadecenter.

I delområde *Fiske* redovisas bidrag till åtgärder som syftar till att förebygga skador av säl på fisk och fiskeredskap inom yrkesfisket samt ersättningar för uppkomna skador av säl inom yrkesfisket. Bidrag till skadeförebyggande åtgärder går främst till åtgärder inom fiske med fasta redskap som t ex inköp

⁴ Läs mer i Viltskadecenters faktablad ”Tranors fördelning och val av vistelseort i jordbrukslandskapet - samt förvaltningsråd som kan förebygga skador på gröda”, ”Att förebygga transkador på gröda med skrämselfåtgärder” och ”Förebyggande åtgärder för att förhindra skador på jordbruksgrödor, orsakade av tranor och gäss”.

av särskilda laxfällor som minskar skadorna av säl. Även för fiske efter ål har bidrag givits till ryssjegarn som bättre motstår sälens attacker.

Rovdjursforum

Statistiken inom delområdena Tamdjur, Hund och Gröda baseras på data från den nationella rovdjursdatabasen *Rovdjursforum*. Rovdjursforum är ett verksamhetsstöd åt länsstyrelserna som har tagits fram av Naturvårdsverket i samarbete med bland andra Viltskadecenter. I Rovdjursforum lagras länsstyrelserna bland annat information om ärenden som rör bidrag till skadeförebyggande åtgärder och ersättningar för skador på tamdjur, hundar och gröda orsakade av fredat vilt. Rovdjursforum togs i bruk våren 2003.

De som har tillgång till Rovdjursforum i dagsläget är företrädare från länsstyrelserna, Naturvårdsverket och Viltskadecenter. Rovdjursforum är inte tillgängligt för allmänheten. Rovdjursforum är Internet-baserad, vilket innebär att användare kan koppla upp sig mot den via bredband eller modem och lagra uppgifter eller ta del av det som finns lagrat. Den höga tillgängligheten gör det möjligt att snabbt registrera uppgifter om skador, samtidigt som andra användare kontinuerligt kan skapa sig en överblick.

Tamdjur

Om statistiken

Statistiken för skador, bidrag till skadeförebyggande åtgärder och ersättningar för uppkomna skador inom delområde Tamdjur bygger för år 2003 på registreringar i Rovdjursforum fram till och med 9 maj 2004. För åren 1997 – 2002 har uppgifter årligen insamlats från länsstyrelsernas beslut om bidrag och ersättningar samt från besiktningsprotokoll upprättade vid besiktningar av anmälda skador. Statistiken omfattar endast tamdjur som till exempel får, get, nöt och häst. Statistik för skador och ersättningar för hundar redovisas i delområde Hund. Statistiken omfattar inte bidrag och ersättningar inom rennäringen.

Redovisningen av mängden skador av rovdjur på tamdjur 2003 (antal dödade, skadade och saknade tamdjur; se tabellerna 2 - 8 och figurerna 4 - 11) innefattar angrepp som inträffat under perioden 1 jan – 31 dec 2003 och som blivit besiktigade av länsstyrelsens besiktningsmän. Ett tamdjur räknas i denna rapport som *angripet av rovdjur* om det dödats, skadats eller saknas och besiktningsmannen har bedömt sannolikheten till minst 50 % för att

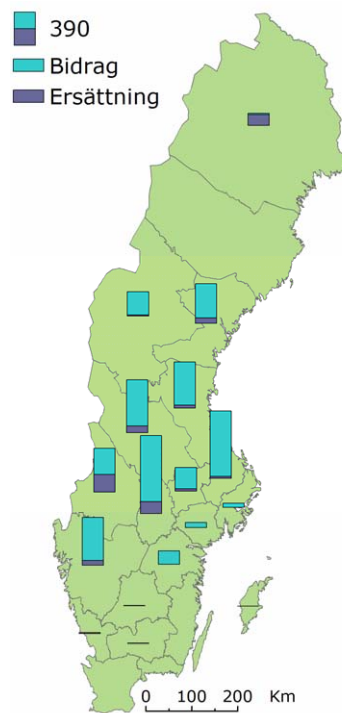
rovdjur är orsaken. *Angripande rovdjursart* är den rovdjursart som besiktningsmannen bedömt mest sannolikt har orsakat angreppet.

Redovisningen av beviljade bidrag till skadeförebyggande åtgärder och beviljade ersättningar för uppkomna skador grundas på beslut fattade under perioden 1 jan – 31 dec 2003. Eftersom ansöknings- och handläggningstiden för ansökningar om bidrag och ersättningar kan sträcka sig till efterföljande år, innefattar redovisningen även bidrags- och ersättningsansökningar från tidigare år. Likaså fattas en del beslut i bidrags- och ersättningsärenden inkomna 2003 under kommande år. Redovisningarna av uppkomna skador och beviljad ersättning 2003 omfattar alltså olika tidsperioder och är därmed inte jämförbara.

Beviljade bidrag och ersättningar 2003

År 2003 beviljade länsstyrelserna totalt 167 ansökningar om *bidrag* för åtgärder som syftar till att förebygga skador av rovdjur. Den totala beviljade summan uppgick till knappt 4,6 miljoner kr (tabell 1). Av detta var 38 000 kr beviljade för tre bidragsärenden från 2001 och 571 000 kr för 22 bidragsärenden från 2002. Huvuddelen av bidragen gick till tamdjursägare i mellersta delen av Sverige (figur 1). Den totalt beviljade summan ökade med 67 % jämfört med år 2002 (figur 3). Under perioden 1997 – 2003 har den beviljade summan ökat från 0,36 miljoner kr till 4,6 miljoner kr.

Den sammanlagda *ersättningen* beviljad av länsstyrelserna för skador orsakade av stora rovdjur på tamdjur 2003 uppgick till 783 000 kr (tabell 1). Totalt beviljades ersättning i 140 ärenden. Ett ärende rörde skador uppkomna under 2001, som ersattes med 2 000 kr. 24 ärenden rörde skador uppkomna under 2002 och ersattes med totalt 187 000 kr. Beslut i minst tio ärenden rörande ersättning för skador uppkomna 2003 kommer att tas av länsstyrelserna under efterföljande år.

Källa: Viltskadecenter

Figur 1. Totalt beviljade bidrag och ersättningar länsvis 2003 inom delområde Tamdjur (tusen kr).

Tabell 1. Av länsstyrelserna under 2003 beviljade bidrag till skadeförebyggande åtgärder samt beviljad ersättning för uppkomna skador på tamdjur orsakade av rovdjur 2003 (tusen kronor).

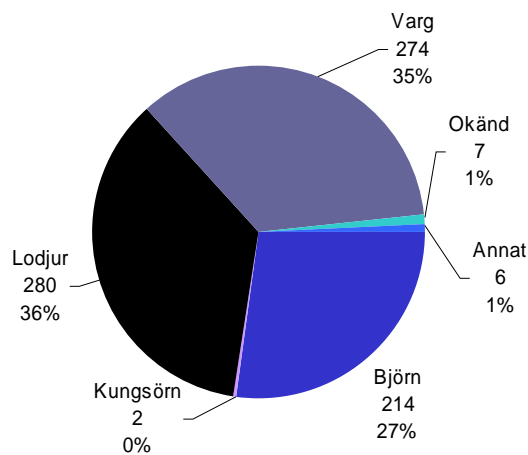
Län	Bidrag	Ersättning per rovdjur						Ersättning totalt	Totalt
		Björn	Kungsörn	Lodjur	Varg	Okänd ¹	Annat		
Stockholm	49	-	1	-	-	-	-	1	50
Uppsala	761	-	-	2	23	-	-	25	786
Södermanland	59	-	-	-	-	-	-	-	59
Östergötland	154	-	-	-	-	-	-	-	154
Jönköping	-	-	-	4	-	-	-	4	4
Kronoberg	-	-	-	4	-	-	-	4	4
Kalmar	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gotland	-	-	1	-	-	-	-	1	1
Blekinge	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skåne	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Halland	-	-	-	4	8	-	-	12	12
Västra Götaland	504	-	-	6	42	-	6	54	558
Värmland	302	19	-	147	40	-	-	206	508
Örebro	772	-	-	6	138	-	-	144	916
Västmanland	250	-	-	23	1	1	-	25	275
Dalarna	535	52	-	17	6	-	-	75	610
Gävleborg	498	-	-	18	16	-	-	34	532
Västernorrland	400	8	-	47	-	6	-	61	461
Jämtland	272	7	-	2	-	-	-	9	281
Västerbotten	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Norrbotten	12	128	-	-	-	-	-	128	140
Hela landet	4 568	214	2	280	274	7	6	783	5 351

¹⁾ Okänd: Angreppet gjordes av björn, lodjur eller varg, men vid besiktningen kunde man inte avgöra vilket.

Källa: Viltskadecenter

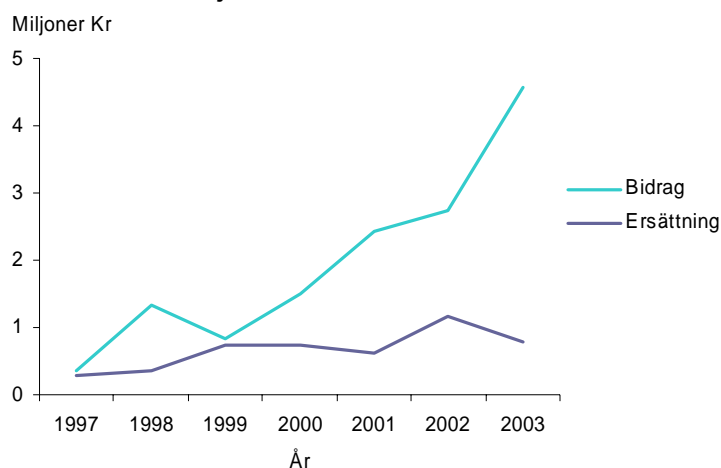
Av den totala ersättningen beviljad för skador på tamdjur 2003 var 280 000 kr (36 %) ersättning för skador orsakade av lodjur, 274 000 kr (35 %) för skador av varg, 214 000 kr (27 %) för skador av björn, 7 000 kr (1 %) för skador av okänt fredat rovdjur, 6 000 kr (1 %) för skador av annat än stora rovdjur och 2 000 kr (0,03 %) för skador av kungsörn (figur 2).

Figur 2.
Ersättning för rovdjursangrepp på tamdjur beviljad 2003 fördelat på respektive rovdjur (tusen kronor).

Källa: Viltskadecenter

Figur 3.
Beviljade bidrag och ersättningar inom
delområde Tamdjur 1997-2003.

Ersättningen för uppkomna skador på tamdjur orsakade av rovdjur minskade med 33 % jämfört med år 2002 (figur 3). Under perioden 1997 – 2003 har den beviljade ersättningen varierat mellan 0,28 miljoner kr (år 1997) och 1,2 miljoner kr (år 2002).

Skador på tamdjur 2003

Mängden skador av rovdjur på tamdjur redovisas i tabellerna 2 - 8 och figurerna 4 - 11. Det totala antalet angripna tamdjur (*dödade, skadade eller saknade* till följd av rovdjursangrepp) under 2003 var 490 (tabell 2). 477 (97 %) av dessa var får, nio (2 %) var nötdjur och fyra (1 %) var getter.

Tabell 2. Antal dödade, skadade eller saknade av respektive tamdjur till följd av angrepp av fredade rovdjur i Sverige under 2003.

	Får				Nöt				Get				Totalt antal djur angripna ¹
	Dödade	Skadade	Saknade	Totalt	Dödade	Skadade	Saknade	Totalt	Dödade	Skadade	Saknade	Totalt	
Rovdjur													
Björn	79	1	76	156	3	1	2	6	-	-	-	-	162
Kungsörn	7	-	-	7	-	-	-	-	-	-	-	-	7
Lodjur	154	7	9	170	-	-	-	-	4	-	-	4	174
Varg	72	35	19	126	2	1	-	3	-	-	-	-	129
Okänd ²	14	-	4	18	-	-	-	-	-	-	-	-	18
Totalt	326	43	108	477	5	2	2	9	4	-	-	4	490

¹⁾ Under 2003 dödades även tre kalkoner av lodjur och två kalkoner saknas efter angreppet.

²⁾ Okänd: Angreppet gjordes av björn, lodjur eller varg, men vid besiktningen kunde man inte avgöra vilket.

Källa: Viltskadecenter

Tabell 3. Antal tamdjur angripna¹ av björn, kungsörn, lodjur, varg eller okänd² per län och i hela landet 2003.

Län	Björn	Kungsörn	Lodjur	Varg	Okänd ²	Totalt antal djur angripna
Stockholm	-	6	1	-	-	7
Uppsala	-	-	2	12	-	14
Södermanland	-	-	1	-	-	1
Östergötland	-	-	-	-	-	-
Jönköping	-	-	2	-	-	2
Kronoberg	-	-	3	-	-	3
Kalmar	-	-	1	-	-	1
Gotland	-	1	-	-	-	1
Blekinge	-	-	-	-	-	-
Skåne	-	-	-	-	-	-
Halland	-	-	3	2	-	5
Västra Götaland	-	-	14	19	-	33
Värmland	9	-	65	9	1	84
Örebro	-	-	9	61	-	70
Västmanland	-	-	18	1	1	20
Dalarna	14	-	18	4	5	41
Gävleborg	1	-	15	8	-	24
Västernorrland	2	-	19	-	11	32
Jämtland	17	-	2	-	-	19
Västerbotten	2	-	1	13	-	16
Norrbottnen	117	-	-	-	-	117
Hela landet	162	7	174	129	18	490

¹) Antalet angripna inkluderar tamdjur som dödats eller skadats av ett rovdjur eller saknas efter rovdjursangrepp.

²) Okänd: Angreppet gjordes av björn, lodjur eller varg, men vid besiktningen kunde man inte avgöra vilket.

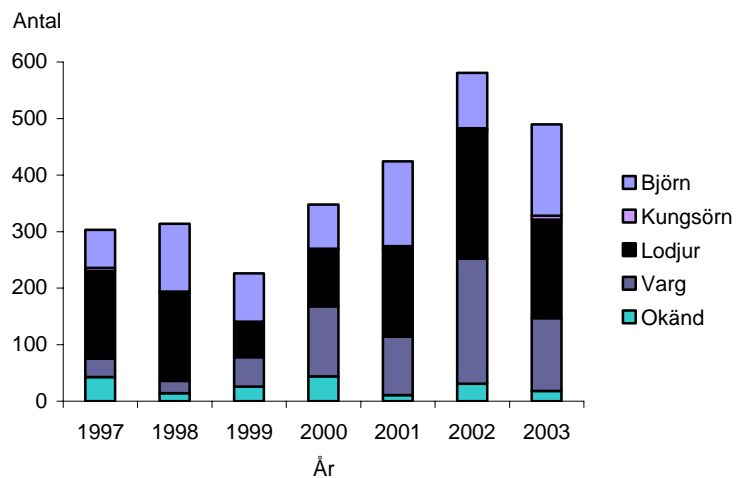
Källa: Viltskadecenter

Det totala antalet angripna tamdjur minskade med 16 % jämfört med år 2002 (figur 4). Minskningen bestod av ett färre antal tamdjur angripna av lodjur, varg och okänt fredat rovdjur⁵ jämfört med 2002 (figurer 7, 8 och 9). Antalet tamdjur angripna av björn och kungsörn ökade jämfört med tidigare år (figurer 5 och 6). Av de björnangripna fåren härrör 86 (53 %) från ett fall i Norrbotten där angrepp av björn resulterade i förluster beräknade till 26 döda tackor och 60 saknade lamm.

Under perioden 1997 – 2003 har det totala antalet tamdjur angripna av rovdjur varierat mellan 226 (år 1999) och 581 (år 2002) (figur 4).

⁵ Okänt fredat rovdjur (eller okänd): Angreppet gjordes av björn, lodjur eller varg, men vid besiktningen kunde man inte avgöra vilket.

Figur 4.
Antal tamdjur¹ angripna² av fredade rovdjur
1997-2003.

¹⁾ Tamdjur inkluderar får, get, nöt och häst.

²⁾ Antalet angripna inkluderar tamdjur som dödats eller skadats av ett rovdjur eller saknas efter rovdjursangrepp.

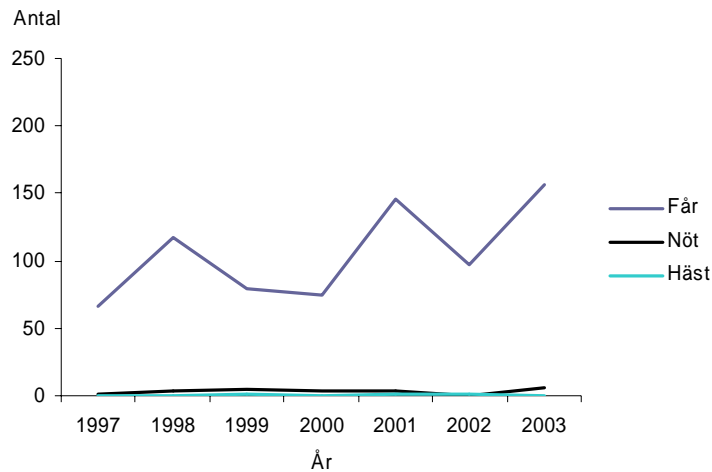
Källa: Viltskadecenter

Tabell 4. Antal dödade, skadade eller saknade tamdjur till följd av angrepp av björn per län och i hela landet 2003.

Län	Får			Nöt			Totalt angripna av björn		Totalt antal djur angripna
	Dödade	Skadade	Saknade	Dödade	Skadade	Saknade	Får	Nöt	
Stockholm	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Uppsala	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Södermanland	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Östergötland	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Jönköping	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kronoberg	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kalmar	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gotland	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Blekinge	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skåne	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Halland	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Västra Götaland	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Värmland	8	-	1	-	-	-	9	-	9
Örebro	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Västmanland	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Dalarna	10	-	-	1	1	2	10	4	14
Gävleborg	1	-	-	-	-	-	1	-	1
Västernorrland	-	-	-	2	-	-	-	2	2
Jämtland	14	-	3	-	-	-	17	-	17
Västerbotten	1	1	-	-	-	-	2	-	2
Norrbotten	45	-	72	-	-	-	117	-	117
Hela landet	79	1	76	3	1	2	156	6	162

Källa: Viltskadecenter

Figur 5. Antal tamdjur angripna¹ av björn 1997-2003.

¹⁾ Antalet angripna inkluderar tamdjur som dödades eller skadades av ett rovdjur eller saknas efter rovdjursangrepp.

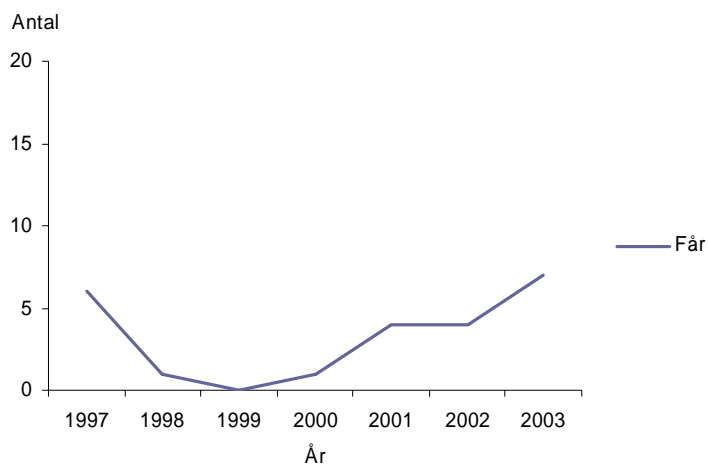
Källa: Viltskadecenter

Tabell 5. Antal dödade, skadade eller saknade tamdjur till följd av angrepp av kungsörn per län och i hela landet 2003.

Län	Får			Totalt
	Dödade	Skadade	Saknade	
Stockholm	6	-	-	6
Uppsala	-	-	-	-
Södermanland	-	-	-	-
Östergötland	-	-	-	-
Jönköping	-	-	-	-
Kronoberg	-	-	-	-
Kalmar	-	-	-	-
Gotland	1	-	-	1
Blekinge	-	-	-	-
Skåne	-	-	-	-
Halland	-	-	-	-
Västra Götaland	-	-	-	-
Värmland	-	-	-	-
Örebro	-	-	-	-
Västmanland	-	-	-	-
Dalarna	-	-	-	-
Gävleborg	-	-	-	-
Västernorrland	-	-	-	-
Jämtland	-	-	-	-
Västerbotten	-	-	-	-
Norrbottn	-	-	-	-
Hela landet	7	-	-	7

Källa: Viltskadecenter

Figur 6.
Antal tamdjur angripna¹ av kungsörn 1997-2003.

¹⁾ Antalet angripna inkluderar tamdjur som dödades eller skadats av ett rovdjur eller saknas efter rovdjursangrepp.

Källa: Viltskadecenter

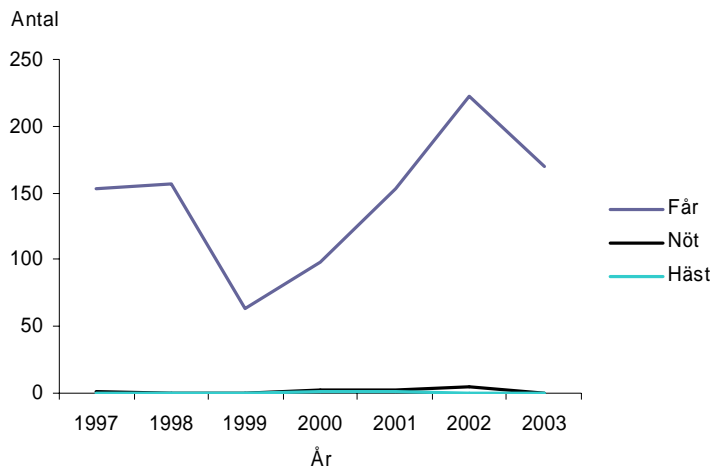
Tabell 6. Antal dödade, skadade eller saknade tamdjur till följd av angrepp av lodjur per län och i hela landet 2003.

Län	Får			Get			Totalt angripna av lodjur		Totalt antal djur angripna ¹
	Dödade	Skadade	Saknade	Dödade	Skadade	Saknade	Får	Get	
Stockholm	1	-	-	-	-	-	1	-	1
Uppsala	2	-	-	-	-	-	2	-	2
Södermanland	1	-	-	-	-	-	1	-	1
Östergötland	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Jönköping	2	-	-	-	-	-	2	-	2
Kronoberg	3	-	-	-	-	-	3	-	3
Kalmar	1	-	-	-	-	-	1	-	1
Gotland	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Blekinge	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skåne	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Halland	2	-	-	1	-	-	2	1	3
Västra Götaland	14	-	-	-	-	-	14	-	14
Värmland	54	4	6	1	-	-	64	1	65
Örebro	9	-	-	-	-	-	9	-	9
Västmanland	18	-	-	-	-	-	18	-	18
Dalarna	18	-	-	-	-	-	18	-	18
Gävleborg	9	2	2	2	-	-	13	2	15
Västernorrland	18	-	1	-	-	-	19	-	19
Jämtland	1	1	-	-	-	-	2	-	2
Västerbotten	1	-	-	-	-	-	1	-	1
Norrbottn	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hela landet	154	7	9	4	-	-	170	4	174

¹⁾ Under 2003 dödades även tre kalkoner av lodjur och två kalkoner saknas efter angreppet.

Källa: Viltskadecenter

Figur 7.
Antal tamdjur angripna¹ av lodjur 1997-2003.

¹⁾ Antalet angripna inkluderar tamdjur som dödades eller skadats av ett rovdjur eller saknas efter rovdjursangrepp.

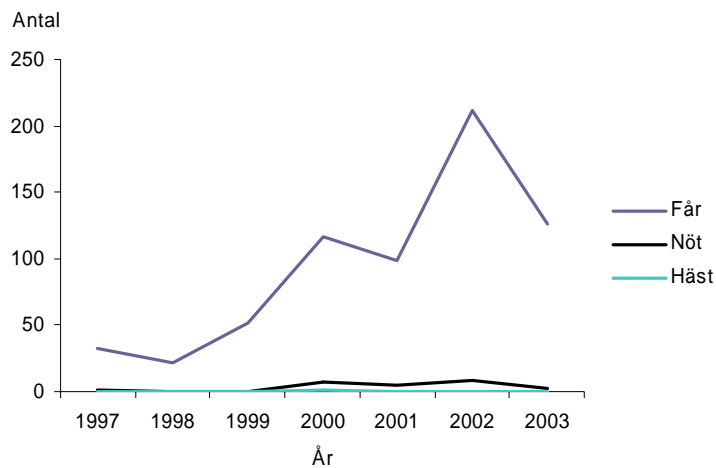
Källa: Viltskadecenter

Tabell 7. Antal dödade, skadade eller saknade tamdjur till följd av angrepp av varg per län och i hela landet 2003.

Län	Får			Nöt			Totalt angripna av varg		Totalt antal djur angripna
	Dödade	Skadade	Saknade	Dödade	Skadade	Saknade	Får	Nöt	
Stockholm	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Uppsala	4	8	-	-	-	-	12	-	12
Södermanland	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Östergötland	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Jönköping	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kronoberg	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kalmar	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gotland	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Blekinge	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skåne	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Halland	1	-	-	-	1	-	1	1	2
Västra Götaland	7	10	1	1	-	-	18	1	19
Värmland	5	1	3	-	-	-	9	-	9
Örebro	38	12	11	-	-	-	61	-	61
Västmanland	1	-	-	-	-	-	1	-	1
Dalarna	3	-	-	1	-	-	3	1	4
Gävleborg	4	4	-	-	-	-	8	-	8
Västernorrland	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Jämtland	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Västerbotten	9	-	4	-	-	-	13	-	13
Norrbottn	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hela landet	72	35	19	2	1	-	126	3	129

Källa: Viltskadecenter

Figur 8.
Antal tamdjur angripna¹ av varg 1997-2003.

¹⁾ Antalet angripna inkluderar tamdjur som dödade eller skadats av ett rovdjur eller saknas efter rovdjursangrepp.

Källa: Viltskadecenter

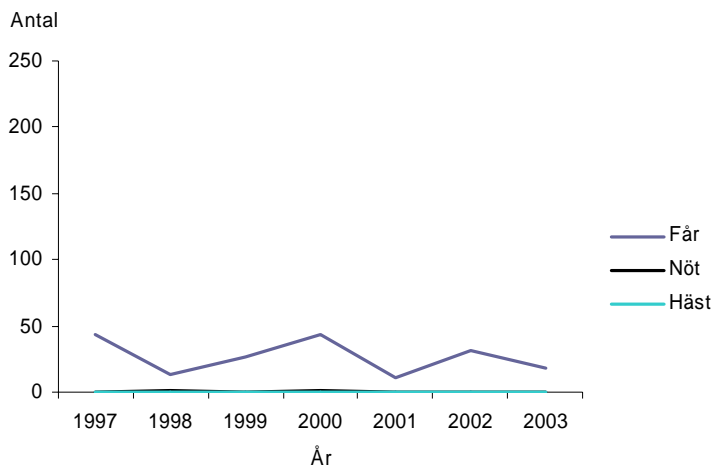
Tabell 8. Antal dödade, skadade eller saknade tamdjur till följd av angrepp av okänd¹ per län och i hela landet 2003.

Län	Får			Totalt
	Dödade	Skadade	Saknade	
Stockholm	-	-	-	-
Uppsala	-	-	-	-
Södermanland	-	-	-	-
Östergötland	-	-	-	-
Jönköping	-	-	-	-
Kronoberg	-	-	-	-
Kalmar	-	-	-	-
Gotland	-	-	-	-
Blekinge	-	-	-	-
Skåne	-	-	-	-
Halland	-	-	-	-
Västra Götaland	-	-	-	-
Värmland	1	-	-	1
Örebro	-	-	-	-
Västmanland	1	-	-	1
Dalarna	1	-	4	5
Gävleborg	-	-	-	-
Västernorrland	11	-	-	11
Jämtland	-	-	-	-
Västerbotten	-	-	-	-
Norrbottn	-	-	-	-
Hela landet	14	-	4	18

¹⁾ Okänd: Angreppet gjordes av björn, lodjur eller varg, men vid besiktningen kunde man inte avgöra vilket.

Källa: Viltskadecenter

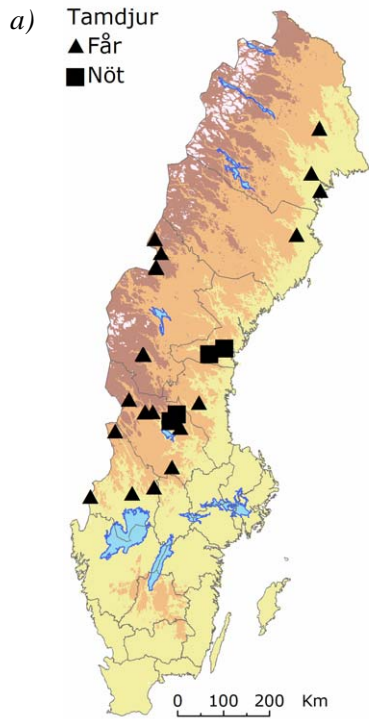
Figur 9.
Antal tamdjur angripna¹ av okänd² 1997-2003.

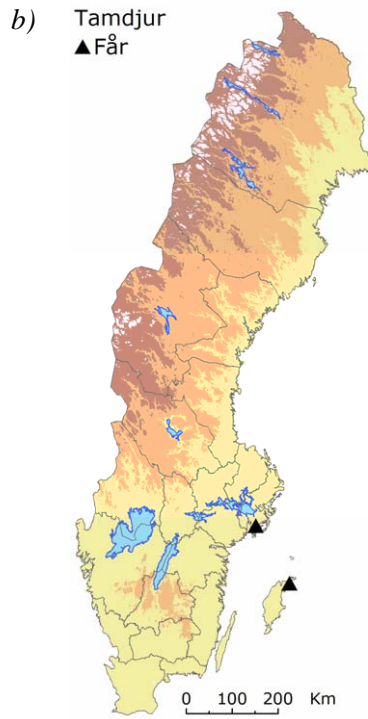
¹⁾ Antalet angripna inkluderar tamdjur som dödade eller skadats av ett rovdjur eller saknas efter rovdjursangrepp.

²⁾ Okänd: Angreppet gjordes av björn, lodjur eller varg, men vid besiktningen kunde man inte avgöra vilket.

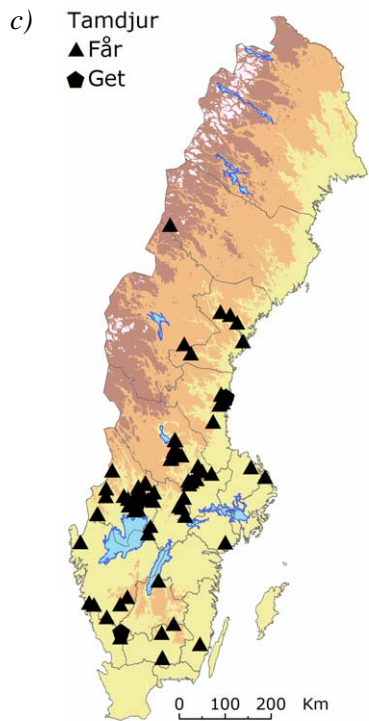
Källa: Viltskadecenter

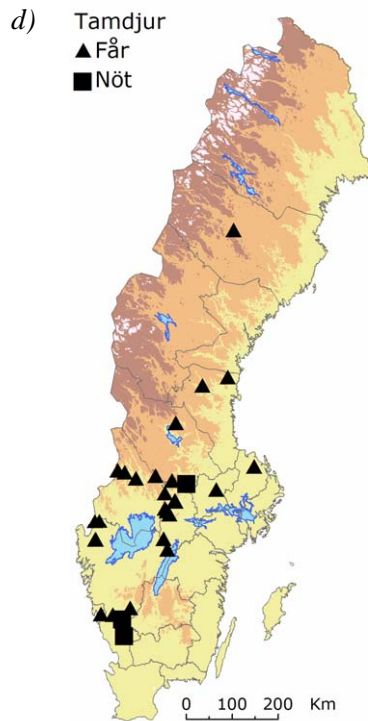
Källa: Viltskadecenter

Källa: Viltskadecenter

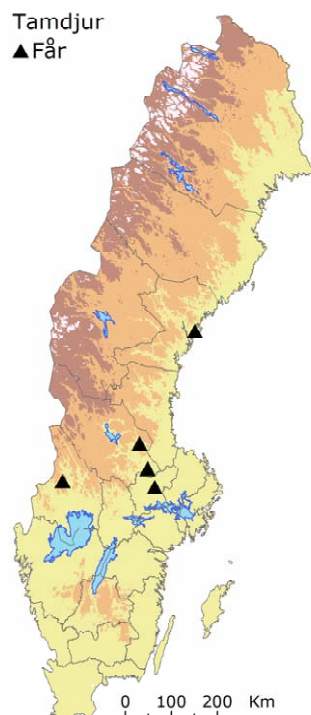

Källa: Viltskadecenter

Källa: Viltskadecenter

Figur 10. Angrepp av a) björn, b) kungsörn, c) lodjur och d) varg på tamdjur 2003.

Källa: Viltskadecenter

Figur 11. Angrepp av okänd på tamdjur under 2003. Med okänd menas att angreppet gjordes av björn, lodjur eller varg, men vid besiktningen kunde man inte avgöra vilket.

Hund

Om statistiken

Statistiken för skador och ersättningar för uppkomna skador inom delområde Hund bygger för år 2003 på registreringar i Rovdjursforum fram till och med 9 maj 2004. För åren 1997 – 2002 har uppgifter årligen insamlats från länsstyrelsernas beslut om ersättningar samt från besiktningsprotokoll upprättade vid besiktningar av anmälda skador.

Redovisningen av mängden skador av rovdjur på hundar under 2003 (antal dödade, skadade och saknade hundar, se tabell 10 och figurerna 14 och 15) innefattar angrepp som inträffat under perioden 1 jan – 31 dec 2003 och som blivit besiktigade av länsstyrelsens besiktningsman. En hund räknas i denna rapport som *angripen av rovdjur* om den dödats, skadats eller saknas och

besiktningsmannen har bedömt sannolikheten till minst 50 % för att rovdjur är orsaken. *Angripande rovdjursart* är den rovdjursart som besiktningsmannen bedömt mest sannolikt har orsakat angreppet.

Redovisningen av beviljade ersättningar för uppkomna skador grundas på beslut fattade under perioden 1 jan – 31 dec 2003. Eftersom ansöknings- och handläggningstiden för ansökningar om ersättningar kan sträcka sig till efterföljande år, innefattar redovisningen även ersättningsansökningar från tidigare år. Likaså fattas en del beslut i ersättningsärenden inkomna 2003 under kommande år. Redovisningarna av uppkomna skador och beviljad ersättning 2003 omfattar alltså olika tidsperioder och är därmed inte jämförbara.

Ersättningar 2003

Tabell 9. Av länsstyrelserna under 2003 beviljad ersättning för angrepp av fredade rovdjur på hund redovisat för respektive angripande rovdjur (tusen kronor).

Län	Björn	Kungsörn	Lodjur	Varg	Okänd ¹	Totalt
Stockholm	-	-	-	-	-	-
Uppsala	-	-	-	-	-	-
Södermanland	-	-	-	-	-	-
Östergötland	-	-	-	-	-	-
Jönköping	-	-	-	-	-	-
Kronoberg	-	-	-	-	-	-
Kalmar	-	-	-	-	-	-
Gotland	-	-	-	-	-	-
Blekinge	-	-	-	-	-	-
Skåne	-	-	-	-	-	-
Halland	-	10	-	-	-	10
Västra Götaland	-	-	-	20	-	20
Värmland	-	-	9	33	-	42
Örebro	-	-	3	15	-	18
Västmanland	-	-	-	-	-	-
Dalarna	-	-	2	10	-	12
Gävleborg	-	-	-	9	-	9
Västernorrland	-	-	-	-	-	-
Jämtland	4	10	-	14	-	28
Västerbotten	-	-	-	-	-	-
Norrbottn	-	20	-	-	-	20
Hela landet	4	40	14	101	-	159

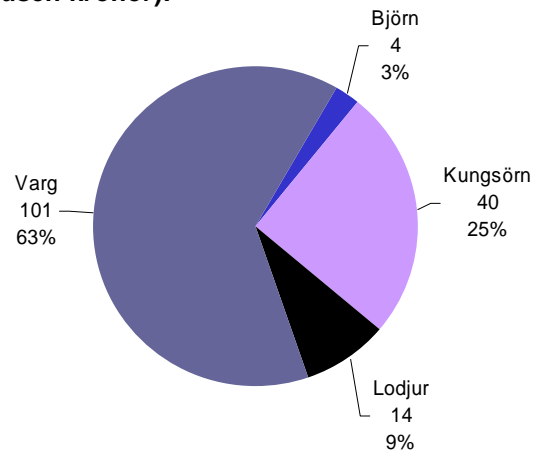
¹⁾ Okänd: Angreppet gjordes av björn, lodjur eller varg, men vid besiktningen kunde man inte avgöra vilket.

Källa: Viltskadecenter

Under 2003 beviljades sammanlagt 23 ärenden rörande ersättning för hundar angripna av fredade rovdjur. Den sammanlagda beviljade summan uppgick

till 159 000 kr (tabell 9). Av detta rörde fem ärenden skador som uppkommit under 2002. Dessa ersattes med totalt 39 000 kr. Av den totala ersättningen beviljad under 2003 var 101 000 kr (63 %) ersättning för skador orsakade av varg, 40 000 kr (25 %) för skador av kungsörn, 14 000 kr (9 %) för skador av lodjur och 4 000 kr (3 %) för skador av björn (figur 12).

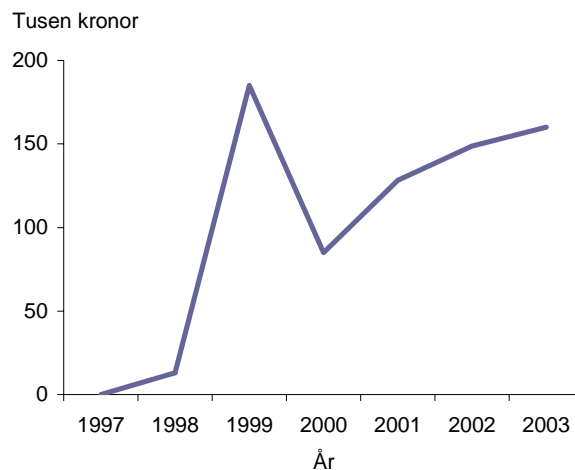
Figur 12.
Ersättning för rovdjursangrepp på hund beviljad 2003 fördelat på respektive rovdjur (tusen kronor).

Källa: Viltskadecenter

Den totala ersättningen för skador på hund orsakade av fredade rovdjur ökade med 8 % jämfört med år 2002 (figur 13). Under perioden 1997 – 2003 har den totala ersättningen varierat mellan 0 kr (år 1997) och 185 000 kr (år 1999).

Figur 13.
Beviljad ersättning för rovdjursangripna hundar 1997-2003.

Källa: Viltskadecenter

Skador på hundar 2003

Tabell 10. Antal dödade¹, skadade eller saknade hundar till följd av angrepp av fredade rovdjur 2003.

Län	Björn			Kungsörn			Lodjur			Varg			Okänd ²			Totalt antal angripna hundar					
	Dödade	Skadade	Saknade	Dödade	Skadade	Saknade	Dödade	Skadade	Saknade	Dödade	Skadade	Saknade	Dödade	Skadade	Saknade	Björn	Kungsörn	Lodjur	Varg	Okänd ²	Totalt
Stockholm	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Uppsala	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Södermanland	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Östergötland	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Jönköping	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kronoberg	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kalmar	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gotland	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Blekinge	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skåne	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Halland	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
Västra Götaland	-	-	-	-	-	-	-	1	-	2	-	-	-	-	-	-	1	2	-	-	3
Värmland	-	1	-	-	-	-	1	6	-	2	5	-	1	-	-	1	-	7	7	1	16
Örebro	-	-	-	-	1	-	-	1	-	1	2	-	-	-	-	1	1	3	-	-	5
Västmanland	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Dalarna	-	-	-	-	-	-	-	3	-	2	1	-	-	-	-	-	3	3	-	-	6
Gävleborg	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1
Västernorrland	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1
Jämtland	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	1	-	-	2	-	3
Västerbotten	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Norrbottn	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
Hela landet	-	2	-	2	1	-	1	12	-	8	10	-	1	-	-	2	3	13	18	1	37

¹ Antalet dödade hundar inkluderar hundar som skadats under angrepp av fredat rovdjur och som sedan avlivats till följd av skadorna.

² Okänd: Angreppet gjordes av björn, lodjur eller varg, men vid besiktningen kunde man inte avgöra vilket.

Källa: Viltskadecenter

Totalt angreps 37 hundar av fredade rovdjur under 2003 (tabell 10). 18 av dessa (49 %) angreps av varg, vilket resulterade i åtta dödade⁶ och tio skadade hundar. Lodjur stod för angrepp på 13 hundar (35 %), vilket resulterade i en dödad hund och tolv skadade hundar. Kungsörn angrep totalt tre hundar (0,08 %), varvid två hundar dödades och en skadades. Björn skadade två hundar (0,05 %) och ett okänt fredat rovdjur dödade en hund (0,03 %).

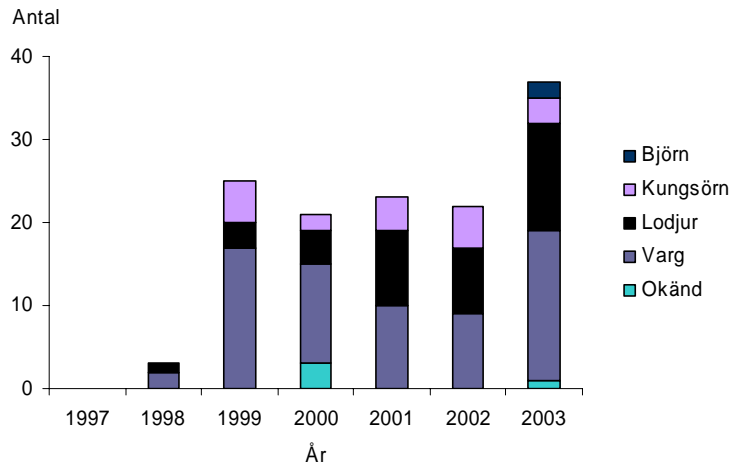
16 (43 %) av angreppen av fredade rovdjur på hund under 2003 skedde i Värmlands län, sex (16 %) i Dalarnas län, fem (14 %) i Örebro län, tre (0,08

⁶ Antalet dödade hundar inkluderar hundar som överlevde angreppet, men som avlivades till följd av skadorna.

%) vardera i Västra Götalands och Jämtlands län samt ett (0,03 %) vardera i Hallands, Gävleborgs, Västernorrlands och Norrbottens län (tabell 10).

Figur 14.

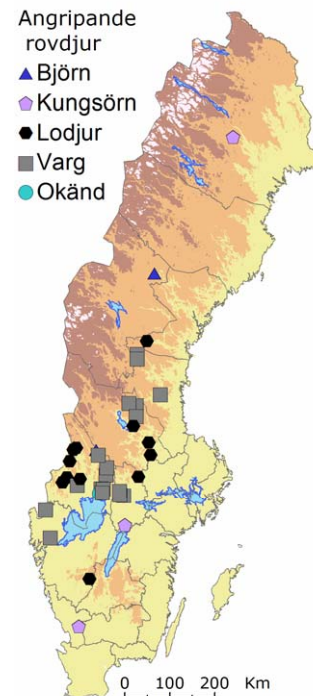
Antal hundar angripna¹ av fredade rovdjur 1997-2003.

¹⁾ Antalet angripna inkluderar tamdjur som dödats eller skadats av ett rovdjur eller saknas efter rovdjursangrepp.

Källa: Viltskadecenter

Det totala antalet hundar angripna av rovdjur ökade med 68 % jämfört med år 2002 (figur 14). Ökningen bestod främst av ett ökat antal angrepp av lodjur och varg. Under perioden 1997 - 2003 har det totala antalet angripna hundar varierat mellan noll (år 1997) och 37 (år 2003).

Källa: Viltskadecenter

Figur 15.

Angrepp av rovdjur på hund 2003.

Gröda

Om statistiken

Statistiken för bidrag till skadeförebyggande åtgärder och ersättningar för uppkomna skador inom delområde Gröda bygger för år 2003 på registreringar i Rovdjursforum fram till och med 9 maj 2004. För åren 1997 – 2002 har uppgifter årligen insamlats från länsstyrelsernas beslut om bidrag och ersättningar samt från besiktningsprotokoll upprättade vid besiktningar av anmälda skador. Statistiken omfattar endast skador av fredat vilt på jordbruksgröda.

Redovisningen av beviljade bidrag till skadeförebyggande åtgärder och beviljade ersättningar för uppkomna skador grundas på beslut fattade under perioden 1 jan – 31 dec 2003. Ansöknings- och handläggningstiden för ansökningar om bidrag och ersättningar kan sträcka sig till efterföljande år. Redovisningen av uppkomna skador under 2003 (figur 19) och beviljad ersättning 2003 omfattar alltså olika tidsperioder och är därmed inte jämförbara.

Beviljade bidrag och ersättningar 2003

Under 2003 beviljade länsstyrelserna totalt nio ansökningar om *bidrag* till åtgärder som syftar till att förebygga skador av fredat vilt på jordbruksgröda. Den totala beviljade summan under 2003 uppgick till 547 000 kr (tabell 11). Summan är en underskattning eftersom den inte inkluderar medel använda av länsstyrelserna för deras egna inköp av utrustning som sedan lånas ut till brukare.

Av den totala summan beviljades 385 000 kr (70 %) i Örebro län, 109 000 kr (20 %) i Östergötlands län, 44 000 kr (8 %) i Västergötlands län och 9 000 kr (2 %) i Jönköpings län (tabell 11 och figur 17). Den totalt beviljade summan ökade med 234 % jämfört med år 2002 (figur 18). Under perioden 1997 – 2003 har den beviljade summan varierat mellan 0 kr (år 1997) och 2,0 miljoner kr (år 2000).

Tabell 11. Av länsstyrelserna under 2003 beviljade bidrag för skadeförebyggande åtgärder för jordbruksgrödor och beviljade ersättningar för uppkomna skador av fredat vilt på jordbruksgrödor (tusen kronor).

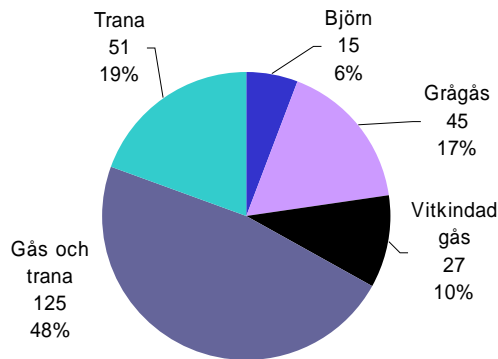
Län	Bidrag	Ersättning per fredad art					Ersättning totalt	Totalt
		Björn	Grågås	Vitkindad gås	Gås och trana	Trana		
Stockholm	-	-	-	-	-	-	-	-
Uppsala	-	-	-	-	-	3	3	3
Södermanland	-	-	-	-	-	-	-	-
Östergötland	109	-	45	-	-	-	45	154
Jönköping	9	-	-	-	-	-	-	9
Kronoberg	-	-	-	-	-	8	8	8
Kalmar	-	-	-	27	-	-	27	27
Gotland	-	-	-	-	-	-	-	-
Blekinge	-	-	-	-	-	-	-	-
Skåne	-	-	-	-	-	-	-	-
Halland	-	-	-	-	-	-	-	-
Västra Götaland	44	-	-	-	16	3	19	63
Värmland	-	-	-	-	-	-	-	-
Örebro	385	-	-	-	109	17	126	511
Västmanland	-	-	-	-	-	-	-	-
Dalarna	-	-	-	-	-	-	-	-
Gävleborg	-	15	-	-	-	-	15	15
Västernorrland	-	-	-	-	-	-	-	-
Jämtland	-	-	-	-	-	20	20	20
Västerbotten	-	-	-	-	-	-	-	-
Norrbottn	-	-	-	-	-	-	-	-
Hela landet	547	15	45	27	125	51	263	810

Källa: Viltskadecenter

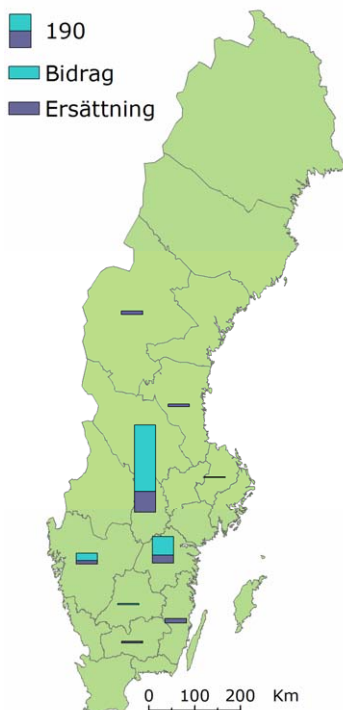
Totalt beviljades *ersättning* av länsstyrelserna i elva ärenden rörande skador av fredat vilt på växande gröda under 2003. Den sammanlagda ersättningen uppgick till 263 000 kr (tabell 11). Av detta var 56 000 kr ersättning för fyra ärenden rörande skador som uppkom under 2002. Nästan hälften av den totala ersättningen 2003 beviljades i Örebro län (126 000 kr, 48 %) (tabell 11 och figur 17). 45 000 kr (17 %) beviljades i Östergötlands län, 27 000 kr (10 %) i Kalmar län, 20 000 kr (8%) i Jämtlands län, 19 000 kr (7 %) i Västra Götalands län, 15 000 kr (6 %) i Gävleborgs län, 8 000 kr (3 %) i Kronobergs län och 3 000 kr (1 %) i Uppsala län.

Av den totala ersättningen beviljad för skador på gröda under 2003 gick 125 000 kr (48 %) till skador som orsakats av både gås och trana, 51 000 kr (19 %) till skador uteslutande av trana, 45 000 kr (17 %) till skador uteslutande av grågås, 27 000 kr (10 %) till skador uteslutande av vitkindad gås och 15 000 kr (6 %) för skador av björn på ensilagesäckar (figur 16).

Figur 16.
Ersättning för skador på gröda beviljad 2003
fördelat på respektive fredat vilt (tusen kronor).

Källa: Viltskadecenter

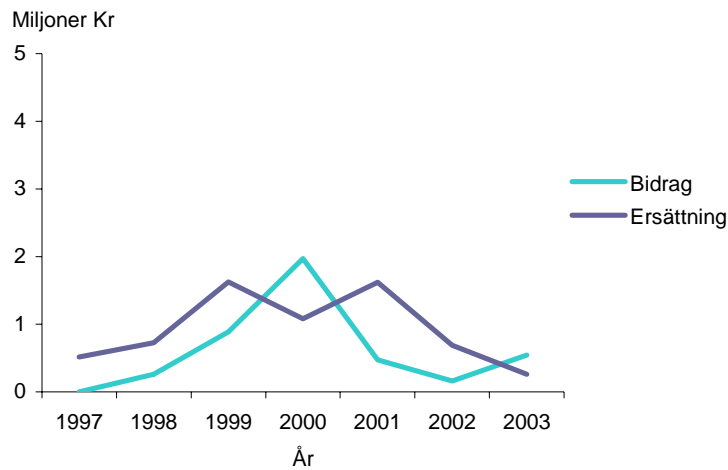

Källa: Viltskadecenter

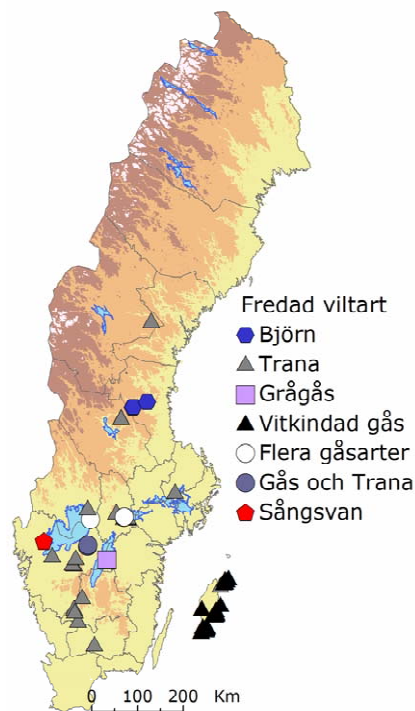
Figur 17. Totalt beviljade bidrag och ersättningar länsvis 2003 inom delområde Gröda (tusen kr).

Ersättningen för uppkomna skador på gröda orsakade av fredat vilt minskade med 62 % jämfört med år 2002 (figur 18). Under perioden 1997 – 2003 har den beviljade ersättningen varierat mellan 262 000 kr (år 2003) och 1,6 miljoner kr (år 1999 och 2001).

Figur 18.
Beviljade bidrag och ersättningar inom delområde Gröda 1997-2003.

Källa: Viltskadecenter

Källa: Viltskadecenter

Figur 19. Skador på gröda av fredat vilt 2003.

Fiske

Om statistiken

Statistiken för bidrag till skadeförebyggande åtgärder och ersättningar för uppkomna skador inom delområde Fiske har insamlats från länsstyrelsernas beslut om bidrag till skadeförebyggande åtgärder och ersättningar för uppkomna skador 2003. Redovisningen grundas på beslut fattade under perioden 1 jan – 31 dec 2003. Eftersom ansöknings- och handläggningstiden för ansökningar om bidrag och ersättningar kan sträcka sig till efterföljande år, innefattar redovisningen även bidrags- och ersättningsansökningar från tidigare år. Likaså kommer en del beslut i bidrags- och ersättningsärenden inkomna 2003 fattas under kommande år.

Beviljade bidrag och ersättningar 2003

År 2003 beviljade länsstyrelserna totalt 110 bidrag till åtgärder som syftar till att *förebygga* skador av säl på fisk och fiskeredskap. Den sammanlagda summan uppgick till drygt 5,3 miljoner kr (tabell 12). Av detta var 1,3 miljoner kr beviljade för 26 ersättningsärenden inkomna under 2002.

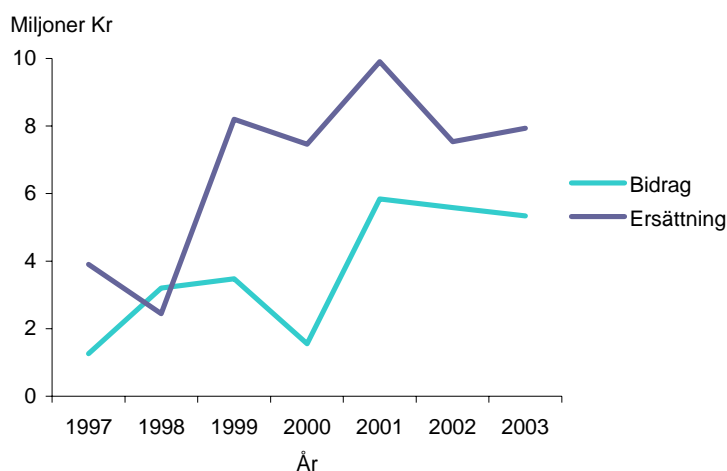
Tabell 12. Av länsstyrelserna under 2003 beviljade bidrag till skadeförebyggande åtgärder och ersättning för skador av säl på fisk och fiskeredskap (tusen kronor).

Län	Bidrag	Ersättning	Totalt
Stockholm	50	376	426
Uppsala	206	929	1 135
Södermanland	609	-	609
Östergötland	242	-	242
Jönköping	-	-	-
Kronoberg	-	-	-
Kalmar	-	590	590
Gotland	-	-	-
Blekinge	-	-	-
Skåne	-	-	-
Halland	23	392	415
Västra Götaland	70	795	865
Värmland	-	-	-
Örebro	-	-	-
Västmanland	-	-	-
Dalarna	-	-	-
Gävleborg	1 348	1 597	2 945
Västernorrland	727	1 124	1 851
Jämtland	-	-	-
Västerbotten	869	-	869
Norrbottn	1 197	2 133	3 330
Hela landet	5 341	7 936	13 277

Källa: Viltskadecenter

Bidrag beviljades i totalt tio av de 14 kustlänen. Mest bidrag, 1,3 miljoner kr (25 % av den totala summan), beviljades för åtgärder i Gävleborgs län. 1,2 miljoner kr (22 %) beviljades i Norrbottens län, 0,9 miljoner kr (16 %) i Västerbottens län, 0,7 miljoner kr (14 %) i Västernorrlands län och 0,6 miljoner kr (11 %) i Södermanlands län (tabell 12 och figur 21). Bidragen i dessa fem län stod för 89 % av den totala bidragssumman. Den totalt beviljade summan minskade med 4 % jämfört med år 2002 (figur 20). Under perioden 1997 – 2003 har de beviljade bidragen varierat mellan 1,3 miljoner kr och 5,8 miljoner kr.

Figur 20.
Beviljade bidrag och ersättningar inom
delområde Fiske 1997-2003.

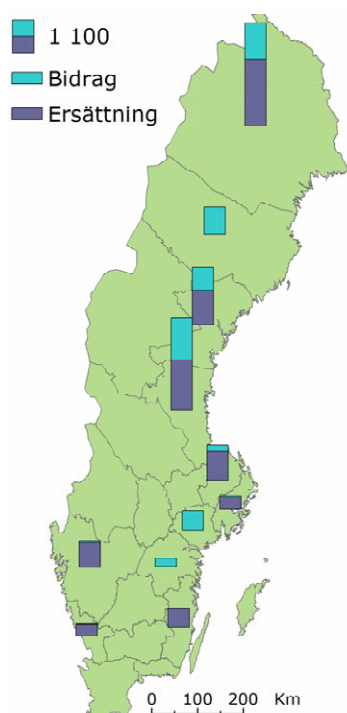

Källa: Viltskadecenter

Den sammanlagda *ersättningen* beviljad av länsstyrelserna för skador orsakade av säl på fisk och fiskeredskap inom yrkesfisket uppgick under 2003 till drygt 7,9 miljoner kr (tabell 12). Totalt beviljades ersättning i 272 ärenden. Av detta var 454 000 kr beviljade för 49 ersättningsärenden inkomna under 2002.

Ersättning beviljades i åtta av de 14 kustlänen. Mest bidrag, 2,1 miljoner kr, motsvarande nästan en tredjedel av den totala summan (27 %), beviljades i ersättning i Norrbottens län, följt av 1,6 miljoner kr (20 %) i Gävleborgs län, 1,9 miljoner kr (14 %) i Västernorrlands län, 0,9 miljoner kr (12 %) i Uppsala län och 0,8 miljoner kr (10 %) i Västra Götalands län (tabell 12 och figur 21). Ersättningen i dessa län utgjorde sammanlagt 83 % av den totala ersättningen.

Den totalt beviljade ersättningen ökade med 5 % jämfört med 2002 (figur 20). Med undantag för år 1998 har ersättningen för skador på fisk och fiskeredskap orsakade av säl under perioden 1997 – 2003 varit högre än bidragen till skadeförebyggande åtgärder. Ersättningen har under denna period varierat mellan 2,4 miljoner kr (år 1998) och 9,9 miljoner kr (år 2001).

Källa: Viltskadecenter

Figur 21. Totalt beviljade bidrag och ersättningar länsvis 2003 inom delområde Fiske (tusen kr).

Viltskadestatistik 2003

Viltskadecenter • Grimsö forskningsstation • 730 91 RIDDARHYTTAN
Tel: 0581 - 920 70, 69 73 35 • www.viltskadecenter.com